

Danske Ældreråds budskaber på Ældretopmøde 2020:

Behov for bedre betingelser for omsorg i ældreplejen

Sommerens eksempler på svigt i ældreplejen har ført til en tiltrængt debat om, hvordan vi forbedrer kvaliteten af den pleje og omsorg, der ydes svækkede ældre.

På ældretopmødet skal vi drøfte retningen for udviklingen af fremtidens ældrepleje. I Danske Ældreråd hilser vi det velkomment, at drøftelserne skal handle om at finde løsninger på, hvordan borgerperspektivet og det levede liv bliver udgangspunktet for den måde, vi indretter ældreplejen på.

Vi tror ikke, at der findes enkle løsninger på det spørgsmål. Der skal sættes ind på mange fronter. Både på de enkelte plejehjem, i hjemmeplejen, i kommunalbestyrelserne og på Christiansborg.

Et første skridt på vejen er at kigge på, hvad man kan gøre for at styrke det lovgivningsmæssige og økonomiske fundament under ældreområdet.

Skriv tryghed og selvbestemmelse ind i serviceloven

Lovgivningsmæssigt savner Danske Ældreråd, at der bliver skrevet ord som tryghed, omsorg og selvbestemmelse direkte ind i formålsbestemmelsen for den hjælp og pleje, som gives svækkede ældre mennesker.

Det er fuldstændig grundlæggende for en værdig ældrepleje, at borgeren oplever tryghed, omsorg og selvbestemmelse. Derfor er det ikke hensigtsmæssigt, at eksempelvis selvbestemmelse for øjeblikket er reduceret til et emne i kommunernes værdighedspolitik, som kommunerne godt nok skal forholde sig til, men ellers ikke er forpligtet af.

Kommunernes værdighedspolitikker er fulde af flotte ord og gode hensigter, men ældrerådene oplever, at der i mange kommuner er langt fra ord til handling.

Det bør fremgå klart af lovgivningen, at den hjælp som ydes også gives med henblik på, at borgeren oplever tryghed, omsorg og selvbestemmelse.

Behov for økonomisk løft

Man bliver fra politisk hold desuden nødt til at forholde sig med åbne øjne til, at der også på ældreområdet er en sammenhæng mellem pris og kvalitet. Efter flere år, hvor pengene ikke er fulgt med stigningen i antallet af ældre, er der et stort efterslæb, som skal rettes op.

Den nuværende regering skal have ros for at være gået i gang med at tilføre flere midler til velfærd, men det har langt fra sat en prop i udhulingen af ældreområdet. Beregninger fra Sundheds- og Ældreministeriet viser for eksempel, at flere end en fjerdedel af kommunerne budgetterer med færre udgifter til ældreområdet i 2020 sammenlignet med 2019.

Tid til omsorg

Besparelser, der bliver ved og ved, kan ikke undgå at sætte sine spor. Medarbejderne løber for stærkt, og det slider. Der behov for bedre normeringer og mere tid til plejeopgaverne. Tid til den enkelte borger, tid til omsorg og tid til at skabe relationer med både borgere og pårørende.

Besparelser og tidspres fører selvfølgelig ikke i sig selv til den adfærd og kultur, som optagelserne fra Aarhus og Randers viser. Men for få ressourcer kan øge risikoen for omsorgssvigt.

Gennemsigthed i prioriteringerne

Der er ikke alene brug for flere penge til ældreområdet, der er også brug for større gennemsigthed i kommunernes prioriteringer på ældreområdet.

Danske Ældreråd mener, der skal være øget åbenhed om de enkelte kommuners udgifter til ældreområdet set i forhold til antallet af ældre borgere, og vi anbefaler, at der udarbejdes nationale anbefalinger til kommunerne om brug af demografimodeller i budgetlægningen på ældreområdet.

Demografimodellerne er helt afgørende for at kunne beregne de forventede økonomiske konsekvenser af den demografiske udvikling og dermed synliggøre, hvilke budgetreguleringer der skal til for at fastholde et uændret serviceniveau, når antallet af ældre ændrer sig.

En ny undersøgelse viser, at ikke alle kommuner anvender demografimodeller i dag, og at der er forskel mellem kommunerne på, hvor stor en del af ældreområdets budget, der reguleres af demografimodellerne, og hvilke antagelser der lægges ind i modellerne.

Ambitionsniveauet for de kommunale tilsyn skal hæves

Ambitionsniveauet for de kommunale tilsyn på plejehjemmene og i hjemmeplejen skal desuden hæves. Ikke med det primære formål at påvise fejl og svigt, men først og fremmest for at sikre læring og forbedre kvaliteten.

Der er i dag ingen krav til, hvad de kommunale tilsyn skal indeholde. På tværs af landet er ambitionsniveauet i de kommunale tilsyn derfor også meget forskelligt.

Danske Ældreråd mener derfor, der bør stilles nationale krav til indholdet i og opfølgningen på de kommunale tilsyn med ældreplejen. Meget gerne ved at hente inspiration i det statslige tilsyn, som føres af Styrelsen for Patientsikkerhed. Det statslige tilsyn ser netop også på, om borgeren oplever selvbestemmelse, og om det understøttes af den tone, adfærd og kultur, der er på stedet.

Tilsyn fanger ikke alt, men det er et vigtigt element i den løbende kvalitetssikring og dermed også en del af løsningen.

Viden om borgernes oplevelser af ældreplejen

Et andet element i kvalitetssikringen er indsamling af viden om, hvordan borgerne oplever ældreplejen. Danske Ældreråd bakker op om den nuværende regerings planer om at udvikle en ny, national brugertilfredshedsundersøgelse for plejehjem og hjemmepleje.

Det er afgørende for os, at en ny national brugertilfredshedsundersøgelse kommer helt tæt på det, der virkelig har betydning for borgerne. Der skal spørges ind til, om borgerne føler sig trygge, om de får den hjælp og pleje, de har brug for, om medarbejderne tager hensyn til deres vaner og ønsker, og om det ofte er de samme hjælpere der kommer.

Skal vi have det optimale ud af brugertilfredshedsundersøgelserne og bruge resultaterne i den løbende kvalitetsudvikling af ældreplejen, er det også afgørende, at de gennemføres på en måde, så det bliver muligt at sammenligne de enkelte plejehjem og hjemmeplejeeenheder internt i kommunerne og på tværs af hele landet.

Mere synlig ledelse

På samme måde er der i ældreplejen brug for synlige, nærværende og kompetente ledere – ikke kun i dagtimerne.

Der skal mindre fokus på drift og administration, og mere på at være tæt på beboerne, medarbejderne og pårørende. Lederne skal stille spørgsmål, vejlede, anerkende dygtige medarbejdere og være dem, der sætter retningen for kulturen i det daglige. Det er bl.a. vigtigt, at den viden, der er samlet af Videnscenter for værdig ældrepleje, når ud til alle ledere og medarbejdere i ældreplejen.

Medarbejdere med de rette faglige og personlige kompetencer

Vi kommer heller ikke uden om, at vi lige nu kigger ind i nogle enorme rekrutteringsudfordringer i ældreplejen, som betyder, kommunerne ofte må ansætte ufaglært arbejdskraft, og at nye medarbejdere alt for hurtigt kastes ud i selv at skulle løse opgaverne i stedet for at få den nødvendige oplæring.

Det er der ikke nogen enkel løsning på. Men en del af løsningen er, at det skal være mere attraktivt at uddanne sig og gøre karriere inden for ældreplejen. Der skal fokus på arbejdsmiljø, laves gode praktikforløb så 'praksischock' forebygges, og der skal tilbydes løbende supervision til medarbejderne, ligesom der er behov for en større flerfaglighed.

Behov for bedre samarbejde med pårørende

På mange plejehjem er der desuden brug for et bedre samarbejde med de pårørende. De pårørende kender beboerne fra et langt samliv, og det er vigtigt, at der reageres og handles, hvis pårørende udtrykker bekymring over den faglige kvalitet eller kultur og adfærd.

Danske Ældreråd anbefaler, at der indføres faste kontaktpersoner for alle beboere på plejehjem og deres pårørende. Det skal være medarbejdere, som har interesse for samarbejdet med de pårørende, og som tilbydes træning og uddannelse i netop denne funktion. Vi mener, at en fast go-to-person kan gøre en stor forskel for samarbejdet allerede fra beboerens indflytning på plejehjemmet.

Desuden skal der ses på en nytænkning af de bruger- og pårørenderåd, som tidligere var obligatoriske på plejehjem. Det er vigtigt, at der på alle plejehjem er et forum, hvor ledelse, beboere, pårørende, medarbejdere og andre med viden og indsigt i ældreområdet kan mødes og drøfte trivsel, nye initiativer, bekymringer og forbedringer.

For os er det ikke afgørende, om det kaldes råd, bestyrelser eller noget helt tredje. Det afgørende er, at der er et forum for dialog, og at det er de rigtige mennesker, der sidder med. En repræsentant for det lokale ældreråd bør også have en plads.

Danske Ældreråds konkrete forslag

Skriv tryghed, omsorg og selvbestemmelse ind i serviceloven
Stil nationale krav til de kommunale tilsyn på ældreområdet
Indfør faste kontaktpersoner for alle beboere og deres pårørende på plejehjem
Nytænk bruger- og pårørenderåd på plejehjem
Udvikl ambitiøse nationale kvalitetsindikatorer
Tildel flere midler til bedre normeringer og mere tid til omsorg i ældreplejen
Lav nationale anbefalinger om brug af demografimodeller på ældreområdet